

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2015. Bu gayriresmi çeviri, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır.

© Republic of Turkey, 2015. Unofficial translation made by the Human Rights Department of the Ministry of Justice Directorate General for International Law and Foreign Relations This translation does not bind the Court.

© République de Turquie, 2015. Cette traduction non officielle a été faite par la Direction des Droits de l'Homme de l'Unité des Relations extérieures et juridiques du Ministère de la Justice. Elle ne lie pas la Cour.

Tematik Bilgi Notu – Nefret Söylemi

Haziran 2015

İşbu Tematik Bilgi Notu, Mahkeme açısından bağlayıcı değildir ve tüm ayrıntıları içermemektedir.

Nefret Söylemi

“İfade özgürlüğü toplumun ilerlemesi ve her insanın gelişmesi için esaslı koşullardan olan demokratik toplumun asıl temellerinden birisini oluşturmaktadır. İfade özgürlüğü, [Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin] AİHS'in 10. maddesinin ikinci fıkrasına bağlı olarak, **yalnızca lehte olduğu kabul edilen veya zararsız ya da önemsiz görülen bilgi ve düşünceler için değil, aynı zamanda devletin veya toplumun bir bölümü için saldırgan, şok edici veya rahatsız edici bilgi ve düşünceler için de uygulanır.** Bunlar çoğulculuğun, hoşgörünün ve açık fikirliliğin gerekleridir ki; bunlar olmaksızın demokratik toplumdaki söz etmek mümkün değildir. Bu durum, diğer hususların yanı sıra, söz konusu alanda uygulanan her 'resmiyet', 'koşul', 'kısıtlama' ya da 'cezanın' hedeflenen meşru amaçla orantılı olması gerektiği demektir” ([Handyside/Birleşik Krallık](#), 7 Aralık 1976 tarihli karar, § 49).

"...hoşgörü ve tüm insanların eşit haysiyetine saygı; demokratik, çoğulcu bir toplumun temellerini oluşturur. Dolayısıyla, ilkesel olarak bazı demokratik toplumlarda **hoşgörüsüzlük temelinde nefreti yayan, teşvik eden, yücelten ya da gerekçelendiren tüm ifade türlerine karşı yaptırımlar getirmek ve hatta bu ifade türlerini engellemek zorunlu görülebilir...**" ([Erbakan/Türkiye](#) 6 Temmuz 2006 tarihli karar, §56).

1. İfade özgürlüğüne ve nefrete karşı teşvik söz konusu olduğu durumlarda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), [AİHS](#) tarafından öngörülen iki yaklaşımı kullanmaktadır:

- Söz konusu yorumlar Sözleşme'nin temel kavramlarını inkar etme ve nefret söylemi anlamına geldiği durumlarda, 17. madde (hakların kötüye kullanılması yasağı)¹ tarafından öngörülen, Sözleşme'nin koruması dışında kalan yaklaşım
- Sözleşme'nin² 10§2 maddesinde öngörülen korumaya ilişkin belirlenen kısıtlamaların yaklaşımı (bu yaklaşım söz konusu söylemin, nefret söylemi olmasına rağmen, Sözleşme'nin temel kavramlarını ortadan kaldırmaya eğilimli olmadığı durumlarda kullanılmaktadır).

¹ Söz konusu hüküm, Sözleşme'de belirtilen herhangi bir özgürlüğü ve hakkı ortadan kaldırmayı amaçlayan her türlü faaliyeti ya da eylemi gerçekleştirme hakkının varlığına ilişkin olarak Sözleşme'den çıkarımda bulunan kişileri önleme amaçlıdır.

² Ulusal güvenlik, kamu güvenliği, düzenin korunması, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli görülen kısıtlamalar

2. Kullanıcı yorumları için ticari ve mesleki amaçlar doğrultusunda bir platform sunan internet haber portalları, kullanıcılar doğrudan şiddete teşvik anlamına gelen yorumları ya da nefret söylemini yaydığı durumlarda, Sözleşme'nin 10 § 2 maddesi gereğince ifade özgürlüğüyle ilgili "görev ve sorumlulukları" üstlenirler

Sözleşme'nin Koruması Dışında Kalma

"Burada Sözleşme'nin altında yatan kavramlara karşı yönelen herhangi bir düşünce, 10. maddenin [ifade özgürlüğü] ve 17. maddenin [hakların kötüye kullanılması yasağı] koruması tarafından kaldırılacaktır (....)"([Seurot/Fransa](#), 18 Mayıs 2004 kabul edilebilirliğe ilişkin karar)

Etnik Nefret

Pavel Ivanov / Rusya

20 Şubat 2007 (kabul edilebilirlik kararı)

Bir gazetenin sahibi ve editörü olan başvuran kitle iletişim araçlarını kullanarak etnik, ırksal ve dinsel nefrete teşvikten mahkûm edilmiştir. Kendisi, Yahudileri sosyal yaşamdan dışlama yönünde çağrıda bulunarak, Yahudileri Rusya'da kötülüğün kaynağı olarak tasvir eden bir dizi makale yazıp yayınlamıştır. Rus halkına karşı bir komplo planlayan etnik grubun tamamını suçlamış ve Yahudi liderine faşist ideolojiyi atfetmiştir. Duruşmada, hem yayınlarında hem de sözlü beyanlarında, kendisi Yahudilerin bir millet oluşturmadıklarını ileri sürerek, sürekli olarak Yahudilerin ulusal onur hakkını reddetmiştir. Başvuran, özellikle ırksal nefrete teşvik sebebiyle kendisine verilen mahkûmiyetin haklı gerekçesi olmadığından şikayetçidir.

Mahkeme, başvurunun **kabul edilemez** olduğunu beyan etmiştir (konu bakımından bağdaşmaz). Mahkeme'nin başvuranın görüşlerinin önemli derecede Yahudi aleyhtarı mahiyetinde olduğuna dair şüphesi yoktur ve Mahkeme, yerel mahkemelerin yayınları aracılığıyla Yahudi halkına karşı nefret uyandırmak istemesine yönelik değerlendirmesine katılmaktadır. Etnik bir gruba yöneltilen bu tür genel, şiddetli bir saldırı Sözleşme kapsamındaki değerlere, özellikle hoşgörü, toplumsal barış ve ayırım gözetmeme gibi değerlere karşıdır. Sonuç olarak, Sözleşme'nin 17. maddesi (hakların kötüye kullanılması yasağı) sebebiyle, başvuran Sözleşme'nin 10. maddesi (ifade özgürlüğü) tarafından sağlanan korumadan yararlanamayacaktır.

*Ayrıca bakınız: **W.P. ve Diğerleri / Polonya** (no. 42264/98), 2 Eylül 2004 tarihli kabul edilebilirlik kararı (Yahudi aleyhtarı ifadeler içeren tüzükle bir derneğin oluşumuna izin vermeye yönelik Polonyalı yetkililerin reddiyle ilgili- Mahkeme başvurularının Sözleşme'nin 11. maddesi (toplantı ve dernek kurma özgürlüğü) tarafından sağlanan korumadan yararlanamayacaklarına karar vermiştir).*

İnkârcılık ve Revizyonizm (Saptırmıcılık)

Garaudy / Fransa

24 Haziran 2003 (kabul edilebilirlik kararı)

İsrail, Mitler ve Terör (Les Mythes fondateurs de la politique israélienne) adlı kitabın yazarı olan başvuran, insanlığa karşı suçların varlığını reddetme, bir grubun -bu durumda, Yahudi toplumu-

alenen kötülenmesi ve ırksal nefrete teşvik suçlarından mahkûm edilmiştir. Kendisi, ifade özgürlüğü hakkının ihlal edildiğini öne sürmüştür.

Başvuru **kabul edilemez** olarak beyan edilmiştir (konu bakımından bağdaşmaz). Mahkeme, başvuranın ifadelerinin içeriğinin Yahudi soykırımının reddine vardığını değerlendirerek "insanlığa karşı suçların reddinin, Yahudilerin ırksal olarak aşağılanmasının ve onlara karşı nefreti kışkırtmanın en ciddi biçimlerinden biri" olduğuna işaret etmiştir. Açık bir şekilde ortaya konulmuş tarihsel olayların varlığının inkâr edilmesi, bilimsel ya da tarihsel araştırma oluşturmamaktadır; asıl amaç, Nasyonal Sosyalist rejimi geri döndürmek ve mağdurların kendilerini tarihi çarpıtmakla suçlamaktır. Bu tür eylemler, Sözleşmenin savunduğu temel değerlere açık biçimde aykırı olduğu için Mahkeme 17. maddeyi (hakların kötüye kullanılması yasağı) uygulamış ve başvuranın 10. maddeden (ifade özgürlüğü) yararlanamayacağına hükmetmiştir.

*Ayrıca bakınız: **Honsik / Avusturya**, 18 Ekim 1995 tarihli Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'nun³ ("Komisyon") kararı (Nasyonal Sosyalizm altında toplama kamplarının gaz odalarında gerçekleştirilen soykırımı reddeden bir yayınlı ilgili); **Marais / Fransa**, 24 Haziran 1996 tarihli Komisyon kararı ("iddia edilen gazla zehirlenmenin" bilimsel olarak inandırıcı olmadığını göstermeyi amaçlayan süreli bir yayındaki bir makaleyle ilgili)*

İrksal Nefret

Glimmerveen ve Hagenebeek / Hollanda

11 Ekim 1979 (Avrupa İnsan Hakları Komisyonu Kararı⁴)

Bu davada, başvuranlar "Beyaz Hollandalı İnsanlara" hitap eden broşürler bulandırmaktan mahkûm edilmişlerdir. Söz konusu broşürler net bir şekilde beyaz olmayan herkesin Hollanda'yı terk etmesi eğilimi içindedir.

Komisyon, Sözleşme'nin 17. maddesinin (hakların kötüye kullanılması yasağı), ırksal olarak ayrımcılık gözeten fikirleri yaymayla ilgili olarak 10. maddenin (ifade özgürlüğü) kullanılmasına izin vermediğini tespit ederek, başvurunun **kabul edilemez** olduğunu beyan etmiştir.

Dini Nefret

Norwood / Birleşik Krallık

16 Kasım 2004 (kabul edilebilirlik kararı)

Başvuran, kendisinin üye olduğu İngiliz Ulusal Partisi tarafından kendisine verilen ve İkiz Kuleleri alevler içinde gösteren bir posteri penceresine asmıştır. Resmin altında "İslam, Britanya'dan dışarı - Britanya Halkını koruyun" yazısı yer almaktaydı. Sonuç olarak bir dini gruba karşı ağır düşmanlıktan dolayı mahkûm olmuştur. Başvuran bu arada ifade özgürlüğü hakkının ihlal edildiğini öne sürmüştür.

Mahkeme, başvurunun **kabul edilemez** olduğunu beyan etmiştir (konu bakımından bağdaşmaz). Mahkeme, söz konusu şekilde bir dini gruba karşı genel ve öfkeli bir saldırının ve söz konusu grubun bir bütün olarak son derece ağır bir terörizm eylemiyle ilişkilendirilmesinin başta

³ 1954 yılının Temmuz ayından 1999 yılının Ekim ayına kadar görev yapan Avrupa İnsan Hakları Komisyonu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Avrupa Komisyonu Bakanlar Komitesi ile birlikte, Sözleşmeciler Devletlerin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki yükümlülüklerine uyup uymadıklarını denetlemiştir. Mahkeme 1 Kasım 1998 tarihinde kalıcı olarak göreve başlayınca, Komisyon feshedilmiştir

⁴ Bakınız yukarıdaki 3 numaralı dipnot

hoşgörü, toplumsal barış ve ayrımcılıktan kaçınma gibi Sözleşmenin beyan etmiş olup güvence altına aldığı değerlerle bağdaşmaz olduğunu tespit etmiştir. Mahkeme, bu nedenle başvuranın penceresinden gösterdiği posterin, Sözleşme'nin 17. maddesi (hakların kötüye kullanılması yasağı) anlamı dâhilinde bir eylem oluşturduğunu ve bu yüzden başvuranın Sözleşme'nin 10. maddesi (ifade özgürlüğü) kapsamında koruma talep edemeyeceğine karar vermiştir.

Demokratik Düzene Tehdit

Totaliter doktrinden esinlenen ya da demokratik düzene tehdit yönelten görüşler ifade eden ve totaliter rejimin yeniden yapılanmasına dair yol göstermeye eğilimli başvuruları, Sözleşme'nin değerleriyle uyumlu olmadığı gerekçesiyle, Mahkeme, kural olarak kabul edilemez olduğunu beyan etmiştir.

Bakınız, diğerleri arasında: [Almanya Komünist Partisi / Federal Almanya Cumhuriyeti](#), 20 Temmuz 1957 tarihli Komisyon⁵ kararı; [B.H, M.W, H.P ve G.K. / Avusturya](#) (başvuru no. 12774/87), 12 Ekim 1989 tarihli Komisyon kararı; [Nachtmann / Avusturya](#), 9 Eylül 1998 tarihli Komisyon kararı; [Schimanek / Avusturya](#), 1 Şubat 2000 tarihli kabul edilebilirlik hakkında Mahkeme kararı.

Sözleşme'nin 10. maddesi (ifade özgürlüğü) tarafından sağlanan korumaya ilişkin kısıtlamalar

Sözleşme'nin 10 § 2 maddesi kapsamında, Mahkeme art arda ifade özgürlüğüne bir müdahale olup olmadığını, söz konusu müdahalenin kanunla tanınıp tanınmadığını ve bir ya da birden fazla meşru amaç izleyip izlemediğini ve son olarak söz konusu amaçlara ulaşmak için demokratik bir toplumda gerekli olup olmadığını inceleyecektir.

Düşmanlığa teşvikin ve şiddetin mazereti

Sürek (no.1) / Türkiye

Başvuran, Türkiye'nin güneydoğusunda yetkililerin askeri eylemlerini şiddetle kınayan ve onları bağımsızlık ve özgürlük mücadelesi veren Kürtleri acımasızca bastırmakla suçlayan iki okur mektubunu yayınlayan haftalık bir derginin sahibidir. Başvuran, "Devletin bölünmezliğine karşı propaganda yapmaktan ve insanları kin ve düşmanlığa sevk etmek" suçundan mahkûm olmuştur. Kendisi, ifade özgürlüğü hakkının ihlal edildiğine dair şikayetçi olmuştur.

Mahkeme, **10. maddenin** (ifade özgürlüğü) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Mahkeme, suç konusu mektupların kanlı bir intikam çağrısına vardığını ve mektuplardan birinin kişilerin adlarını açıkça vererek bunlara karşı nefreti kışkırttığını ve bu kişileri fiziksel şiddet riskine maruz bıraktığını tespit etmiştir. Başvuran, mektuplarda ifade edilen görüşlerle kendini şahsen ilişkilendirmese de bu mektupların yazarlarına şiddet ve nefreti tahrik etmelerine yarayan bir araç sağlamıştır. Mahkeme, derginin sahibi olarak bilgilerin toplanması ve halka yayılması bağlamında derginin yayın ve gazetecilik personelinin üstlendiği "görev ve sorumluluklara"

⁵ Bakınız yukarıdaki 3 numaralı dipnot

dolaylı olarak tabi olduğunu ve bu sorumlulukların çatışma ve gerginlik durumlarında daha büyük önem arz ettiğini göz önünde bulundurmıştır.

Ayrıca bakınız, diğerleri arasında: [Özgür Gündem / Türkiye](#), 16 Mart 2000 tarihli karar (silahlı mücadeleyi şiddetlendirmeyi destekleyen, savaşı yücelten ve kanının son damlasına kadar mücadele amacını benimseyen paragrafları içeren üç makalenin yayımına ilişkin olarak günlük bir gazetenin mahkûmiyeti); [Medya FM Reha Radyo ve İletişim Hizmetleri A. Ş. / Türkiye](#), 14 Kasım 2006 tarihli kabul edilebilirlik hakkında karar (şiddete, nefrete ve ırksal olarak ayırım gözetmeye teşvik gibi, toprak bütünlüğü ve milli birlik ilkelerine karşı görülen tekrarlayan radyo programları ardından, yayın hakkının bir yıl ertelenmesi)

Gündüz / Türkiye

13 Kasım 2003 (kabul edilebilirlik kararı)

İslam tarikatı lideri olan başvuran, basında yer alan ifadeleri bakımından dini nefrete ve suç işlemeye kışkırtma sebebiyle mahkûm edilmiştir. Kendisi dört yıl 2 ay hapis cezasına çarptırılmış ve para cezası almıştır. Başvuran, bu arada, ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Mahkeme, başvurana verilen cezanın ağırlığına, yani kamuyu suç işlemek için kışkırtmayı önlemek için izlenen meşru amaca orantısız olarak bakılamayacağını tespit ederek, başvurunun kabul edilemez olduğunu beyan etmiştir (açıkça dayanaktan yoksun). Mahkeme özellikle nefret söylemi ya da şiddeti övme ya da şiddeti teşvik anlamına gelebilecek ifadelerin, mevcut davada yapılanlar gibi, hoşgörü kavramı ile uyumlu olarak kabul edilemeyeceğini ve Sözleşme'nin başlangıç kısmında belirtilen adalet ve barışın temel değerlerine aykırı olduğunu vurgulamaktadır. Hiç kuşkusuz, başvuranın arttırılan hapis cezası ağırdır çünkü suçu kitle iletişim araçları vasıtasıyla işlemiştir. Mahkeme, ancak, iç hukukta caydırıcı cezalar için söz konusu hükmün, davranışın mevcut davada gözlemlenen seviyeye geldiği ve çoğulcu bir demokrasinin kurucu ilkelerini reddetmesinden dolayı dayanılmaz hale geldiği durumlarda, gerekli hale gelebileceği kanaatindedir.

Gündüz / Türkiye

4 Aralık 2003

Başvuran kendi iddiasına göre bir İslami tarikatın üyesidir. Gece televizyonda yayınlanan bir tartışma programında demokrasi hakkında son derece eleştirel konuşmuş, çağdaş laik kurumları "dinsiz" olarak nitelemiş ve laik ve demokratik ilkeleri yoğun şekilde tenkit etmiş ve açık bir şekilde Şeriat kanunların uygulanması çağrısında bulunmuştur. Bir dine ya da mezhebe mensubiyet temelinde haklı alenen nefret ve düşmanlığa kışkırtmaktan mahkûm edilmiştir. Başvuran, ifade özgürlüğü hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

Mahkeme, Sözleşme'nin **10. maddesinin** (ifade özgürlüğü) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme, özellikle başvuranın kamuoyunun hâlihazırda aşına olduğu tarikatın aşırıya giden görüşlerini temsil ettiğini ve halkın önünde canlı bir tartışmaya aktif bir şekilde katıldığını belirtmiştir. Söz konusu çoğulcu tartışma, demokratik değerlerin İslam'ın anlayışıyla bağdaşmaz olduğu düşüncesi de dahil olmak üzere bu tarikatı ve alışılmış dışındaki görüşlerini kamuoyuna sunma amacı gütmekteydi. Bu konu, Türk medyasında kapsamlı bir tartışma konusu olmuş ve kamu menfaatinin merak konusuyla ilgilidir. Mahkeme, başvuranın ifadelerinin, şiddete çağrı ya da dini hoşgörüsüzlük temelinde "nefret söylemi" olarak değerlendirilemeyeceği kanaatindedir. Sadece şeriatı savunma gerçeği bile, şeriatı getirmek için şiddete çağrı yapmadan, nefret söylemi olarak kabul edilemez.

Faruk Temel / Türkiye

1 Şubat 2011

Yasal bir siyasal partinin başkanı olan Faruk Temel, partisinin bir toplantısı sırasında basın mensuplarına verdiği beyanatında Amerika Birleşik Devletleri'nin Irak'a müdahalesini ve bir terör örgütü liderinin hücre hapsinde tutulmasını eleştirmiştir. Ayrıca polis nezaretine alınan kişilerin ortadan kaybolmasını da eleştirmiştir. Konuşmasının ardından başvuran, alenen şiddet ve diğer terör yöntemlerinin kullanımını savunduğu gerekçesiyle propaganda yapmaktan mahkûm olmuştur. Kendisi, ifade özgürlüğü hakkının ihlal edildiğini savunmuştur.

Mahkeme, **10. maddenin** (ifade özgürlüğü) **ihlal edildiğini** tespit etmiştir. Mahkeme, başvuranın siyasal bir aktör ve muhalefetteki bir siyasal partinin bir üyesi olarak konuştuğunu ve toplumda genel ilgi gören birtakım konularda partisinin görüşlerini sunduğunu kaydetmiştir. Mahkeme, başvuranın konuşmasının genel hatlarıyla başkalarını şiddet kullanımı, silahlı direniş ya da isyana kışkırtmadığı ve nefret söylemine varmadığı görüşünü benimsemiştir.

Ayrıca bakınız, diğerleri arasında: [Dicle \(no. 2\) / Türkiye](#), 11 Nisan 2006 tarihli karar (bir seminer raporunun yayınlanmasının ardından; sosyal sınıflar, ırklar ve dinler arasındaki ayrım temelinde düşmanlığa ve nefrete teşvik sebebiyle mahkûmiyet); [Erdal Taş / Türkiye](#), 19 Aralık 2006 tarihli karar (kürt sorunu analizini içeren bir makalenin gazetede yayınlanması ardından, bir terör örgütü tarafından yapılan açıklamanın yayınlanmasından ötürü, Devlet'in bölünmez bütünlüğüne karşı propagandanın yaygınlaştırılması sebebiyle verilen mahkûmiyet).

Dağıtılan Homofobik broşürler

Vejdeland ve Diğerleri / İsveç

9 Şubat 2012

Bu dava, mahkeme tarafından eşcinsellere hakaret olarak düşünülen yaklaşık olarak 100 civarındaki broşürün ortaokulda dağıtılmasına ilişkin olarak başvuranların aldığı mahkûmiyetle ilgilidir. Başvuranlar Ulusal Gençlik isimli bir örgüt tarafından broşürleri içeriye ya da öğrencilerin dolaplarına bırakarak dağıtmışlardır. Broşürlerdeki ifadelerde, özellikle, eşcinselliğin “sapkın bir cinsel eğilim” olduğu, “toplum özünde ahlaki olarak yok edici etkiye” sahip olduğu ve HIV ve AIDS'in ortaya çıkmasından sorumlu olduğu gibi iddialar vardır. Başvuranlar, eşcinselleri bir grup olarak küçümseme niyetinde olmadıklarını ileri sürmüşlerdir ve faaliyetlerinin amacının İsveç okullarındaki eğitimde nesnelliğin eksikliği hususunda bir tartışma başlatmak olduğunu belirtmişlerdir.

Mahkeme, nefret dolu eylemlere doğrudan bir çağrı yapmasa bile, söz konusu ifadelerin ciddi ve önyargılı iddialar oluşturduğu tespit etmiştir. Mahkeme cinsel yönelime dayalı ayrımcılığın ırka, kökene, renge dayalı yapılan ayrımcılık gibi ciddi olduğunu vurgulamıştır. Başvuranların ifade özgürlükleri haklarını kullanmalarına yapılan müdahalenin İsveçli yetkililer tarafından diğerlerinin haklarını ve itibarını korumak için demokratik bir toplumda gerektiği şekilde yapılan makul bir müdahale olarak değerlendirilmesinden dolayı Mahkeme Sözleşme'nin **10. maddesinin** (ifade özgürlüğü) **ihlal edilmediği** sonucuna varmıştır.

Terörü Tasvip Etme

Lerov / Fransa

2 Ekim 2008

Karikatürist olan başvuran, ünlü bir markanın reklam sloganını taklit eden bir başlıkla: “Hepimiz bunun hayalini kurduk... Ama Hamas gerçekleştirdi” şeklinde Dünya Ticaret Merkezi İkiz Kulelere yapılan saldırıya ilişkin 13 Eylül 2011 tarihinde haftalık bir Bask gazetesinde yayınlanan çizimleri sonrasında açıktan açığa terörü tasvip etmesi sebebiyle kendisine verilen mahkûmiyetten şikâyetçi olmuştur. Başvuran, ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini öne sürmüştür. Mahkeme, başvuranın terörü tasvip etme ortaklığından mahkûmiyeti hususunda Sözleşme'nin **10. maddesinin** (ifade özgürlüğü) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Mahkeme, özellikle çizimlerin Amerikan emperyalizmi eleştirisini sınırlamadığını ancak Amerikan emperyalizminin şiddetli bir şekilde yıkılmasını desteklediği ve yücelttiği kanaatindedir. Bu bağlamda, Mahkeme çizimle birlikte başlığa ilişkin tespitlerine dayanmıştır ve başvuranın 11 Eylül saldırılarının faileri olduğunu düşündüğü kişilere manevi desteğini ifade ettiğini belirtmiştir. Kendi dil tercihi vasıtasıyla, binlerce sivile karşı işlenen şiddet konusunda onaylayıcı ifadelerde bulunduğunu ve mağdurların haysiyetini azalttığını tespit etmiştir. Ayrıca, somut olaya özgü koşullarda başvuranın farkına varmış olacağı gibi, çizimin özel bir öneme sahip olduğu varsayımı kabul edilmelidir. Hem de, böyle bir mesajın politik olarak hassas bir bölgede yani Bask Ülkesinde etkisi gözden kaçırılmamalıdır; haftalık gazetenin sınırlı şekilde dağıtılmasına rağmen, Mahkeme çizimin yayınlanmasının insanlarda belli bir düzeyde tepkiye yol açtığını, bölgede kamu düzenine ilişkin olası bir etki gösterebileceğini ve şiddete teşvik edebileceğini kaydetmiştir. Sonuç olarak, Mahkeme başvuranı mahkûm ederken yerel mahkemeler tarafından öne sürülen gerekçelerin konuyla ilgili ve yeterli olduğu kanaatindedir ve başvurana verilen cezanın ve dava konusu çizimin yayınlandığı içeriğin tutarlı doğası göz önüne alarak, başvurana verilen tedbirin izlenilen meşru amaca orantısız olmadığına karar vermiştir.

Savaş Suçlarını Tasvip Etme

Lehideux ve Isorni / Fransa

Başvuranlar, günlük gazete olan Le Monde gazetesinde yayınlanan bir yazı yazmış ve bu yazılarında Marshal Pétain'i iyi bir açıdan göstermiş ve Pétain'in Nazi rejimiyle işbirliği politikasını gizlemişlerdir. Bu yazının sonunda okuyucular Marshal Pétain'in hatırasını savunmak, davasının yeniden açılmasını sağlamak, Pétain'i ölüm cezasına mahkûm eden 1945 tarihli mahkeme kararının ve medeni haklardan mahrum bırakılmasının iptalini sağlamak ve Pétain'in eski haline iadesini mümkün kılmak üzere kurulmuş olan iki derneğe yazı yazmaya davet edilmişlerdir. Direnişin Eski Üyeleri Ulusal Derneği (National Association of Former Members of Resistance) tarafından yapılan başvuru sonrasında iki yazar, alenen savaş suçlarını ve düşmanla işbirliği suçlarını savunmaktan mahkûm edilmişlerdir. Başvuranlar, ifade özgürlüğü haklarının ihlal edildiğini iddia etmişlerdir.

Mahkeme, **10. maddenin (ifade özgürlüğü) ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme, yazarlar söz konusu metni kendi adlarına değil, yasal olarak teşkil edilmiş iki dernek namına yazdıkları ve söz konusu şahıs kadar Nazi yanlısı politikaları övmedikleri için yazının tartışmalı olsa bile inkârcı olarak düşünülmemeyeceğini değerlendirmiştir. Son olarak, Mahkeme yazıda bahsi geçen olayların 40 yılı aşkın bir süre önce meydana geldiğini ve "zaman aşımı dolayısıyla bu tür

ifadelere günümüzde gösterilecek sertliğin on-yirmi yıl öncesinde gösterilecek sertlik kadar güçlü olması gerekmediğini" kaydetmiştir.

Ulusal Kimliği Kötüleme

Dink / Türkiye

14 Eylül 2010

Ermeni asıllı Türk gazeteci Fırat (Hrant) Dink İstanbul'da yayımlanan, iki dilli Türkçe-Ermenice, haftalık bir gazetenin yayın yönetmeni genel yayın müdürüydü. Ermeni asıllı Türk vatandaşlarının kimliği hususunda görüşlerini açıkladığı sekiz tane makaleyi bu gazetede yayınladıktan sonra, "Türk kimliğini kötülemekten" 2006 yılında suçlu bulunmuştur. 2007 yılında, gazete bürosunun çıkışında kafasına isabet edilen üç kurşunla vefat etmiştir. Başvuranlar, akrabaları, özellikle Dink'e verilen mahkûmiyet kararından şikâyetçi olmuşlar ve kendisini aşırı milliyetçi grupların hedefi haline getirdiklerini ileri sürmüşlerdir.

Mahkeme, Fırat Dink'i "Türklüğü" kötülediği için suçlu bulmanın acil bir toplumsal ihtiyaç olmadığını tespit ederek, Sözleşme'nin **10. maddesinin** (ifade özgürlüğü) **ihlal edildiğini** tespit etmiştir. Mahkeme, özellikle genel olarak alınan bir dizi makalenin diğerlerini şiddete, direnişe ya da isyana teşvik etmediğini gözlemlemiştir. Yazar Türk –Ermeni gazetesinin genel yayın müdürü ve gazeteci yazarı sıfatıyla yazmış, siyasi sahnede bir oyuncu rolüyle, Ermeni azınlığı ilgilendiren konular üzerinde yorumlarda bulunmuştur. Kendisi sadece demokratik bir toplumda, toplumu ilgilendiren konulara ilişkin fikirlerini ve görüşlerini iletmiştir. Bu tür toplumlarda, özellikle ciddi mahiyetteki tarihi olayları çevreleyen tartışmaların serbest bir şekilde gerçekleşmesi gerekir ve tartışmalar tarihsel gerçeği öğrenmeye çalışmak için ifade özgürlüğünün ayrılmaz bir parçasıdır. Son olarak, ihtilafli makaleler gereksiz bir şekilde rahatsız edici ya da aşağılayıcı değildir ve diğerlerini nefrete ya da saygısızlık yapmaya teşvik etmemektedir.

Tartışmalı Tarihsel Çağrışımları Olan Bir Bayrağı Açma

Fáber / Macaristan

24 Temmuz 2012

Başvuran ırkçılık ve nefrete karşı yapılan bir gösteriden 100 m daha az bir uzaklıkta tartışmalı tarihsel çağrışımları olan çizgili Árpád Bayrağını açtığı için aldığı para cezasından şikâyetçi olmuştur.

Mahkeme, Sözleşme'nin **11. maddesi** (toplantı ve dernek kurma özgürlüğü) **ışığında yorumlanan 10. maddenin** (ifade özgürlüğü) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme, Macaristan'da totaliter bir rejimin hüküm sürdüğü sırada her yerde olan bir sembolün gösterilmesinin, geçmişteki mağdurlar ve haklı olarak bu tür gösterileri saygısızca bulan akrabaları arasında huzursuzluk yaratabileceğini onaylamıştır. Mahkeme, bununla beraber bu tür duyguların, yine de anlaşılması mümkün, tek başına ifade özgürlüğünün sınırlarını belirleyemeyeceğine karar vermiştir. Ayrıca, başvuran kötü niyetli veya tehditkâr bir şekilde davranmamıştır. Şiddet içermeyen davranışı, kendisi ve göstericiler arasındaki mesafe ve kamu güvenliği için herhangi bir kanıtlanmış risk olmaması göz önüne alındığında, Mahkeme Macar yetkililerin başvuranı söz konusu bayrağı aşağı indirmeyi reddetmesine dair yargılamasının ve para cezası vermesinin haklı bir gerekçesi olmadığına karar vermiştir. Yalnızca söz konusu

bayrağın açılması gerek göz korkutucu, gerekse şiddete teşvik edebilir kapasitede olmadığından, kamu düzenini rahatsız etmemiştir ya da göstericilerin toplanma haklarını engellememiştir.

Etnik Nefrete Teşvik

Balsytė-Lideikienė / Litvanya

4 Kasım 2008

Başvuran bir yayınevini sahibidir. 2001 yılı Mart ayında Polonya Mahkemeleri, siyaset bilimi uzmanlarının vardıkları sonuçlara göre etnik nefrete teşvik eden "Litvanya takvimi 2000"i dağıtmaktan ve yayınlamaktan dolayı, kendisinin İdari Suçlar Kanununu ihlal ettiğine karar vermiştir. İdari bir uyarı almıştır ve takvimin satılmayan nüshalarına el konulmuştur. Başvuran, özellikle takvime el konulmasının ve ileride yayınlanmasının engellenmesinin ifade özgürlüğü hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

Mahkeme, Sözleşme'nin **10. maddesinin** (ifade özgürlüğü) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Mahkeme, özellikle başvuranın agresif milliyetçilik, etnik merkeziliği ve Litvanya yetkililerine ciddi soruna neden olabilecek Yahudilere ve Polonyalılara karşı nefrete teşvik eden söylemler ifade ettiğini tespit etmiştir. Bu tür durumlarda Sözleşmeciler Tarafına bırakılan takdir payı göz önüne alındığında, Mahkeme somut davada, başvurana karşı tedbirler almak için acil bir toplumsal ihtiyaç olduğu dikkate alındığında, yerel mahkemelerin takdir payı sınırını aşmadığını tespit etmiştir. Mahkeme, ayrıca başvurana uygulanan el koyma tedbiri nispeten ağır olduğu varsayılsa bile, başvurana yalnızca mevcut olan en hafif idari ceza olan uyarı verildiğini, para cezası verilmediğini kaydetmiştir. Bu nedenle, Mahkeme başvuranın ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin, makul bir şekilde diğerlerinin haklarını ve itibarını korumak için demokratik bir toplumda gerekli olduğu kanaatine varmıştır.

Milliyetçi Nefreti Kısırtma

Hösl-Daum ve Diğerleri / Polonya

7 Ekim 2014 (kabul edilebilirlik kararı)

Başvuranlar Polonya ulusunu aşağılama ve milliyetçi nefreti kısırtma sebebiyle suçlanmışlardır. Başvuranlar, Almanlara karşı Polonya ve Çekler tarafından İkinci Dünya Savaşı sonrası yapılan hunharlığı açıklayan Alman dilindeki posterleri astıkları için kendilerine verilen mahkûmiyetlerden dolayı ifade özgürlüğü haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir.

Mahkeme, başvuruyu **kabul edilemez olduğunu** beyan etmiştir (iç hukuk yollarının tüketilmemesi). Mahkeme, başvuranların Ceza Kanunu'nun anılan hükümlerine karşı anayasal başvuru yapmayarak, Polonya Kanunu tarafından sunulan hukuk yolunu tüketmemiş olduklarını tespit etmiştir.

İrk Ayrımcılığına ya da Nefrete Kısırtma

Jersild / Danimarka

23 Eylül 1994

Gazeteci olan başvuran, Danimarka'daki göçmenler ve etnik gruplar hakkında aşağılayıcı ifadelerde bulunan gençlerin oluşturduğu bir grubun üç üyesiyle, kendilerine "Greenjackets" (Yeşil Ceketliler) adını veren, yapmış olduğu bir televizyon röportajından alıntılar içeren bir

belgesel yapmıştır. Başvuran, ırkçı yorumlara yardım ve yataklık etmekten mahkûm edilmiştir. Başvuran, ifade özgürlüğü hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

Mahkeme, açık bir şekilde ırkçı yorumlarda bulunan "Greenjackets" grubunun üyeleri ile gençlerden oluşan bu grubu ortaya çıkarmak, analiz etmek ve açıklamak ve "toplumda halihazırda büyük kaygılar uyandırmış bir konunun spesifik boyutlarına" değinmek amacıyla olan başvuran arasında bir ayırım yapmıştır. Başvurucu, bütün olarak belgesel, ırkçı görüş ve fikirleri yaymayı değil, bir toplumsal sorun hakkında kamuoyunu bilgilendirmeyi amaçlamıştır. Dolayısıyla Mahkeme, **10. maddenin ihlal edildiğine** hükmetmiştir.

Soulas ve Diğerleri / Fransa

10 Temmuz 2008

Bu dava, "Avrupa kolonizasyonu" başlıklı ve "Göç ve İslam hakkında doğru açıklamalar" alt başlıklı bir kitabın yayınlanması ardından başvuranlara karşı açılan ceza yargılamalarıyla ilgilidir. Yargılamalar, Kuzey ve Orta Afrika'daki Müslüman topluluklara karşı şiddete ve nefrete kışkırtma sebebiyle, kendilerinin mahkûmiyetiyle neticelenmiştir. Başvuranlar özellikle ifade özgürlüğü haklarının ihlal edilmesinden şikâyetçi olmuşlardır.

Mahkeme, Sözleşme'nin **10. maddesinin** (ifade özgürlüğü) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Mahkeme, özellikle başvuranlar mahkûm edilirken, yerel mahkemelerin kitapta kullanılan terimlerin, baş düşman olarak belirlenen söz konusu topluluklarla ilgili olarak, askeri dil kullanılarak şiddetlendirilmiş, okuyucularda düşmanlık ve reddetme hissine yol açmayı amaçladığının altını çizdiğini ve kitap okuyucularına yazar tarafından tavsiye edilen çözümü yani etnik olarak yeniden fethetmeyi paylaşmalarına dair yol gösterdiğini kaydetmiştir. Mahkeme, başvuranların mahkûmiyetini desteklemek için ileri sürülen gerekçelerin yeterli ve uygun olduğuna karar vererek, ifade özgürlükleri haklarına yapılan müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olduğu kanaatinde. Son olarak, Mahkeme kitaptaki tartışmalı paragrafların, başvuranların davasında Sözleşme'nin 17. maddesinin (hakların kötüye kullanılması yasağı) uygulanmasını gerekçelendirmek için yeteri kadar önemli olmadığını gözlemlemiştir.

Féret / Belçika

16 Temmuz 2009

Başvuran Parlamentonun Belçikalı bir üyesi ve Belçika'daki Ulusal Cephe (Front National/Nationaal) adlı partinin başkanıdır. Seçim kampanyaları sırasında, "Belçika'nın İslamleştirilmesine Karşı Koy", "Sahte entegrasyon politikasını durdurun", ve "Avrupalı olmayan iş arayanları eve gönderin" sloganları dahil olmak üzere çeşitli türlerde broşürler dağıtmışlardır. Başvuran ırk ayrımcılığına kışkırtma sebebiyle mahkûm edilmiştir. Kendisine toplum hizmeti cezası verilmiştir ve Parlamentoyla ilgili hizmetten 10 yılına yetkisiz kılınmıştır. Başvuran, ifade özgürlüğü hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Mahkeme, Sözleşme'nin **10. maddesinin** (ifade özgürlüğü) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Mahkeme'ye göre, başvuranın yorumları, net bir şekilde yabancılar arasında, özellikle halktan daha az bilgiye sahip olan kişiler arasında güvensizlik, reddetme hatta nefret duygularını uyandırma eğilimindedir. Başvuranın seçim bağlamında iletilen mesajı, ağır bir yankılanma taşımakta ve açık bir şekilde ırk ayrımcılığına kışkırtma anlamına gelmektedir. Başvuranın mahkûmiyeti, kargaşanın önlenmesi ve diğerlerinin hakkının korunması yani göç eden topluluğun bireylerinin yararına gerekçelendirilmiştir.

Le Pen / Fransa

20 Nisan 2010 (kabul edilebilirlik kararı)

Fransa’da Le Monde isimli günlük bir gazeteyle yaptığı röportajda Müslümanlar hakkındaki söylemlerinden ötürü- kendisi, diğer hususların yanında, “Fransa’da Müslümanların sayısı 5 milyon değil 25 milyon olduğu gün, onların başa geçeceğini” ileri sürmüş- kökenlerinden ya da belirli bir etnik gruba ait olmalarından ya da olmamalarından, milletlerinden, ırklarından ya da dinlerinden ötürü bir grup kişiye yönelik ayrımcılık, nefret ve şiddete kışkırtma sebebiyle kendisine verilen mahkûmiyetin ifade özgürlüğü hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

Mahkeme başvurunun kabul edilemez olduğunu beyan etmiştir (açıkça dayanakta yoksun). Mahkeme, başvuranın ifadelerini, ev sahibi ülkelerde göçmenlerin yerleşim ve entegrasyon bağlantılı sorunlarına ilişkin genel bir tartışma kapsamında yaptığını gözlemlemiştir. Ayrıca, bazen yanlış anlamaya ve kavrayamamaya yol açabilecek ilgili sorunların farklı derecede olması, kişinin ifade özgürlüğüne müdahalenin gerekliliği değerlendirilirken, Devlet’e bırakılacak kayda değer bir serbestlik sağlanmasını gerektirmiştir. Bu davada, ancak, başvuranın yorumları kesinlikle bir bütün olarak Müslüman toplumunu, ret ve düşmanlık duygularına yol açabilecek, rahatsız edici bir şekilde göstermiştir. Başvuran, dini inançlarını açıkça ifade eden ve Fransız halkının güvenliğine ve bütünlüğüne halihazırda potansiyel bir tehdit olarak gösterdiği hızlı büyüyen topluluğa karşı bir taraftan Fransızları ayarlamıştı. Başvurayı mahkûm etmek için yerel mahkemeler tarafından verilen gerekçeler bu nedenle uygun ve yeterlidir. Verilen ceza da orantısız değildir. Mahkeme, bu nedenle başvuranın ifade özgürlüğü hakkını kullanmasına dair yapılan müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olduğuna karar vermiştir.

Dini Hoşgörüsüzlüğe Teşvik

İ.A. / Türkiye (no. 42571/98)

13 Eylül 2005

Başvuran bir yayınevini sahibi ve müdürüdür, roman tarzında teolojik ve felsefi konulara değinen bir kitabın 2,000 tane kopyasını basmıştır. İstanbul Cumhuriyet Savcısı başvuranı söz konusu kitabı bastığından dolayı “Allah, Din, Peygamber ve Kutsal Kitaba” saygısızlık etmekle suçlamıştır. İlk derece mahkemesi başvurana iki yıl hapis cezasıyla para cezası vermiştir ve kısa sürede hapis cezasını az bir para cezasına çevirmiştir. Başvuran, kararı onayan Yargıtay’a temyiz başvurusunda bulunmuştur. Başvuran mahkûmiyetinin ve cezasının ifade özgürlüğü hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

Mahkeme, Sözleşme’nin **10. maddesinin** (ifade özgürlüğü) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Mahkeme, özellikle kendi dinini açıklama özgürlüğünü kullanmayı seçenlerin, dini bir azınlığa veya çoğunluğa mensup olarak yapıp yapmadığına bakmaksızın, makul şekilde tüm eleştirilerden muaf tutulmaları beklenemezdi. Dini inançlarının diğerleri tarafından reddedilmesini ve hatta inançlarına muhalif doktrinlerin diğerleri tarafından yayılmasını kabul etmeli ve tolere etmelidirler. Ancak, mevcut dava da yorumlar yalnızca rahatsız edici, şok edici ya da “kışkırtıcı” bir görüşte değil, İslam Peygamberine de kötü niyetli saldırı içermektedir. Türk toplumunda, laiklik ilkesine son derece bağlı, dini doktrin eleştirisine belirli bir müsamaha olmasına rağmen, inanan kişiler meşru bir şekilde söz konusu kitabın belirli paragraflarının kendilerine yönelik mazur görülmez ve rahatsız eden bir saldırı teşkil ettiğini hissediyordu. Bu koşullarda, Mahkeme söz konusu tedbirin Müslümanlar tarafından kutsal olarak görülen konularda rahatsız eden saldırıların korunmasını sağlama eğiliminde olduğu ve bu nedenle “acil bir toplumsal gereksinimi” karşıladığı kanaatindedir. Mahkeme, ayrıca Türk mahkemelerinin söz konusu

kitabına el koymadığını göz önüne alarak, sonuç olarak verilen önemsiz para cezasının, söz konusu tedbir tarafından izlenen amaçlarla orantılı olduğuna karar vermiştir.

Erbakan / Türkiye

6 Temmuz 2006

Siyasetçi olan başvuran, Türkiye'nin Başbakanıydı. Olayların meydana geldiği dönemde, laiklik karşıtı faaliyetler yürüttüğü gerekçesiyle 1998 tarihinde feshedilen Refah Partisi'nin («Refah») Genel Başkanıydı. Başvuran, özellikle dini hoşgörüsüzlüğe ve nefrete tahrik ettiği karar verilen konuşmasında yaptığı yorumlar nedeniyle kendisine verilen mahkumiyetin ifade özgürlüğü hakkını ihlal ettiğinden şikayetçi olmuştur.

Mahkeme, Sözleşme'nin **10. maddesinin** (ifade özgürlüğü) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme, farklı grupların geniş bir yelpazede birbirleriyle karşı karşıya geldiği durumlarda, halkın buluşmasında tanınmış bir siyasetçi tarafından yapılan bu tür yorumların- yapıldığını farz ederek- dini değerler etrafında özellikle yapılan bir toplumun vizyonunu daha belirleyici hale getirdiğine ve bu nedenle çağdaş toplumları simgeleyen çoğulculukla uzlaşmasının zor görüldüğüne karar vermiştir. Hoşgörüsüzlüğün her türüyle mücadelenin insan hakları korumasının ayrılmaz bir parçası olduğuna dikkat çekerek, Mahkeme siyasetçilerin konuşmalarında hoşgörüsüzlüğe teşvik etmeye meyilli yorumlar yapmaktan kaçınmaları gerektiğine karar vermiştir. Ancak, demokratik bir toplumda özgür siyasi tartışmanın temel niteliğini göz önüne alarak, Mahkeme, başvuranın yargılanması için verilen gerekçelerin, Mahkeme'nin ifade özgürlüğü hakkının kullanılmasına dair müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olduğuna ikna olması için yeterli olmadığı sonucuna varmıştır.

Devlet Görevlilerini Aşğılama

Otegi Mondragon / İspanya

15 Mart 2011

Solcu Bask ayrılıkçı meclis grubunun sözcüsü olan başvuran bir basın toplantısı sırasında bir Bask gazetesinin (ETA ile bağlantısı olduğu gerekçesiyle) kapatılmasına ve polis operasyonu sırasında tutuklanan kişilerin uğradığı iddia edilen kötü muameleye göndermede bulunmuştur. Konuşmasında İspanya Kralına "İspanyol silahlı kuvvetlerinin yüce başkanı, başka bir ifadeyle işkencecileri komuta eden, işkenceyi savunan ve monarşik rejimini işkence ve şiddet yoluyla insanlarımızı dayatan kişi" olarak seslenmiştir. Başvuran, Krala karşı ağır hakaret suçundan hapis cezası almıştır. Kendisi, ifade özgürlüğü hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

Mahkeme, başvuranın mahkûmiyetinin ve cezasının izlenen meşru amaçla, yani İspanya Anayasası tarafından güvence altına alınan İspanya Kralının itibarının korunmasıyla, orantısız olduğunu tespit ederek Sözleşme'nin **10. maddesinin** (ifade özgürlüğü) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme, özellikle başvuran tarafından kullanılan üslubun kışkırtıcı olarak dikkate alınabileceği doğru olduğu halde, başvuranın yorumlarında kullandığı bazı kelimeler mahiyetinde düşmanca olsa dahi, şiddete yönelik bir teşvik olmadığı ve nefret söylemi teşkil etmediğini göz önünde bulundurmanın önemli olduğunu gözlemlemektedir. Ayrıca, bunlar bir basın toplantısı sırasında yapılan sözlü ifadelerdir ki ifadelerini başvuran toplum önünde dile getirirken önce yeniden düzenleyemeyeceği, başka bir şekilde ifade edemeyeceği ya da geri çekemeyeceği anlamına gelmektedir.

Mahkeme Önündeki Davalardan Seçmeler

Delfi AS / Estonya

10 Ekim 2013 (dava 2014 Şubat ayında Büyük Daire'ye havale edilmiştir)

Bu dava, internet üzerindeki bir tane haber makalesinin altına okuyucular tarafından yazılan hakaret içerikli yorumlardan bir internet haber portalının sorumlu tutulmasıyla ilgilidir. Başvuran şirket, okuyucuları tarafından yapılan yorumlardan kendisinin sorumlu tutulmasının ifade özgürlüğü hakkını ihlal etmesinden şikayetçi olmaktadır.

Mahkeme 10 Ekim 2013 tarihli Daire kararında, oybirliğiyle, Sözleşme'nin **10. maddesinin** (ifade özgürlüğü) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Mahkeme, Estonya mahkemeleri tarafından tespit edilen sorumluluğun, portalın ifade özgürlüğü hakkına ilişkin olarak, haklı gerekçelerle ve orantılı şekilde sınırlandırıldığına karar vermiştir; çünkü bilhassa yorumlar çok fazla hakaret içerikli olmakla beraber portal bu yorumları halka açık hale gelmesini engelleyememiştir, bu yorumların bulunmasından kar elde etmiş ancak yazarlarının isimsiz kalmasına izin vermiştir ve Estonya mahkemeleri tarafından verilen para cezası aşırı değildir. Başvuran şirketin ifade özgürlüğü hakkına yapılan müdahalenin meşruluğu hususunda başvuran şirket söz konusu durumu AB Elektronik Ticaret Direktif⁶'ne ileri sürdüğü halde, Estonya Kanunu'nda aktarıldığı gibi, sorumluluktan muaf şekilde yapmıştır, Mahkeme iç hukukun yorumlanması meselelerini çözenin ulusal mahkemelerin meselesi olduğuna ve bu nedenle AB Hukuku kapsamında konunun ele alınmadığına karar vermiştir.

Başvuran şirketin talebiyle dava 17 Şubat 2014 tarihinde Büyük Daire'ye havale edilmiştir. Mahkeme, 9 Temmuz 2014 tarihinde Büyük Daire duruşmasını gerçekleştirmiştir.

M'Bala M'Bala / Fransa (no. 25239/13)

Başvuru 31 Mayıs 2010 tarihinde Fransız Hükümet'ine tebliğ edilmiştir

Başvuran Fransız komedyen Dieudonné'dir. 2008 yılında tarihi revizyonizm tezleriyle bilinen Robert Faurisson ile bir gösteride görünmüştür. Bu dava, özellikle söz konusu gösteri süresince yapılan yorumlar yüzünden Yahudi inancına ya da kökenine sahip olan kişilere yöneltilen aleni hakarettten aldığı mahkumiyetle ilgilidir.

Mahkeme Fransız Hükümet'ine başvuruyu bildirmiş ve Sözleşme'nin 10. maddesi (ifade özgürlüğü) kapsamında taraflara sorular yöneltilmiştir.

Beleri ve Diğerleri / Arnavutluk (no. 39468/09)

Başvuru 31 Mayıs 2010 tarihinde Arnavutluk Hükümet'ine tebliğ edilmiştir

Başvuranlar, Arnavutluk'ta Yunanca konuşan bir azınlığa mensup olduklarını iddia etmektedirler. Bu dava, 2003 yerel seçimleri akşamında basın açıklaması yaparak milliyetçi nefreti kışkırtma ve Cumhuriyeti ve sembollerini aşağılama nedeniyle kendilerine verilen mahkumiyet kararlarının, ifade özgürlüğü haklarını ihlal etmesi iddiasıyla ilgilidir. Başvuranlar, ayrıca kendileri aleyhindeki ceza yargılamalarının uzunluğundan da şikayetçi olmaktadır.

Mahkeme Arnavutluk Hükümet'ine başvuruyu bildirmiş ve Sözleşme'nin 13 (etkili başvuru hakkı), 10 (ifade özgürlüğü), 6 § 1 (makul süre içerisinde adil yargılanma hakkı) ve 35. maddeleri (kabul edilebilirlik kriteri) kapsamında taraflara sorular yöneltilmiştir.

⁶ Elektronik Ticaret Başta Olmak Üzere İç Pazar'da Bilgi Toplumu Hizmetlerinin Belirli Yönleri Hakkında 8 Haziran 2000 tarihli ve [2000/31/AT](#) sayılı, Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi (Elektronik Ticaret Direktifi)

Metinler ve Belgeler

Diğerleri arasında bakınız:

- “Nefret Söylemine” ilişkin Üye Devletlere Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’nin [R 97\(20\) sayılı Tavsiye Kararı](#), 30 Ekim 1997
 - “İrkçılığa ve ırk ayrımcılığına karşı mücadeleye dair ulusal mevzuata” ilişkin İrkçılık Ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu’nun [7 sayılı Genel Politika Tavsiyesi](#), 13 Aralık 2002
 - “Din temeli çerçevesinde kişilere yönelik küfür, dini aşağılamalar ve nefret söylemine” ilişkin olarak Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi’nin [1805 \(2007\) sayılı Tavsiye Kararı](#), 29 Haziran 2007
 - Venedik Komisyonu [Çalışma no. 406/2006](#) “İfade özgürlüğü ve din özgürlüğü arasındaki ilişkiye dair rapor: küfrün, dini hakaretin ve dini nefrete kışkırtmanın kovuşturulması ve düzenlenmesi konusu”, doc. CDL-AD(2008)026, 23 Ekim 2008
 - [Nefret Söylemi El Kitabı](#), Strazburg, Avrupa Konseyi Yayınları, 2009
 - “Etik gazetecilik ve insan hakları” hakkında Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri [konu müzakere dokümanı](#), doc. CommDH (2011)40, 8 Kasım 2011
 - 2012 Kasım ayında Budapeşte’de Avrupa Konseyi tarafından organize edilen [“Nefret Söylemiyle Mücadele: Bağlantılı şekilde bir arada yaşamak” konusundaki Konferansın](#) internet sitesi
 - “Avrupa’da siyasi aşırılığın yükselişi: yanıtımız?” başlıklı bir kurum içi çalışmada, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Başkanı Dean Spielmann’ın [Söylemi](#) (Strazburg, Avrupa Konseyi, 24 Haziran 2013)
 - 2013 yılı Eylül ayında Varşova’da Avrupa Konseyi tarafından düzenlenen [“Siyasi söylemde nefret faktörü – Sorumluluklar nerede bulunmaktadır?” konusuna ilişkin Konferansın](#) internet sitesi
-